

בוועדת המשנה להזנה

בישיבת הוועדה שנתקיימה ב־29.4.64 נדונו סעיפים אלה:

1. קליפות פרי-הדר בתפריט המזון של הבקר;
2. האספסת באיבוס הבקר.

קליפות פרי הדר

חבר הוועדה גרוזובינסקי פתח בשאלת קליפות פרי הדר. לדבריו הולכות וגדלות כמויות מספוא זה בקצב מהיר ויש לברר אילו שאלות הכרוכות בשימוש בו. בתשכ"ג הסתכמה כמות הקליפות ב־60 אלף טונה, בתשכ"ד עלתה הכמות ל־130 אלף, ובעתיד הקרוב יש לצפות ל־200–250 אלף טונה. השאלות המתעוררות בקשר עם האבסת הקליפות הן:

1. גודל המנה ביום;
2. אורך הזמן להתזקת הקליפות במצב טרי, מבלי לחשוש להשחתת המספוא;
3. מהו הפחת במשקל ובערך המזוני כשמערמים את הקליפות לתקופה שלמעלה מ־3–4 ימים;
4. הכדאי להתקין תחמיץ מהקליפות;
5. מהי העונה המתאימה לשימוש בתחמיץ הקליפות. מתעוררת גם בעיה קשה בחלוקת הקליפות הטריות במשקים מושביים, כי אין זה מתקבל על הדעת שאפשר יהיה לספק בבת־אחת לכל משק מכונית עם 10–12 טונות קליפות מחשש הפחת הגדול מחמת החזקת המס־פוא הטרי משך תקופה ממושכת.

על הפחת שעלול להתהוות הביא י. דר אילו נתונים, על סמך מעקב שהוא ערך. מבדיקות המספוא הטרי שנלקח בבתי החרושת נוכח הנ"ל שקליפות פרי הדר

שמשווקים באמצעות מחלבות מקפידות יותר, רואים את עצמם מקופחים. הפתרון הרצוי, הוא שהמשרד הממשלתי המתאים (בריאות, חקלאות, או מסחר ותעשייה) יוציאו הוראות מחייבות מתאימות.

בימים אלה מתחילה תחרות על חלב נקי ביישובי הדרום, שמתארגנת ע"י מינהל ההדרכה ותנובה; נקווה שגם היא תסייע בקידום הייצור של חלב שפיר.

בנימין לב, עובדיה גמיל

לשכת הדרכה לכיש

ערמות הקליפות הטריות הוחזקו 17 יום בקירוב

לצורך האבסה יומיומית. נתברר, שמערימה שמשקלה היה 3300 ק"ג ביום הבאת הקליפות למשק הואבסו במשך 17 היום בס"ה 2500 ק"ג, ולא נותר ממנה מאומה. פירוש הדבר: בעקב האחסנה בצורה זו אבדו כ־800 ק"ג (24%). אולם הפחת לא נצטמצם בחומר כמו שהוא בלבד, כי נתברר שחלה פחיתה ניכרת גם בתכולת החומר היבש בהמשך האגירה. ביום הבאת הקליפות למשק, כמות החומר היבש היתה 18% וכיום ה־16% להחזקה בערימה פחת החומר היבש עד ל־14.2%; היוצא מזה שההפסד מחמת אגירה היה בחומר ברוטו כפי שהוא וגם בערך המזוני של החומר שנשתייר.

נערכה ביקורת גם להפסד בנוזלים, כשנאגרו הקליפות בתבית בעלת קרקעית נקובה למשך 50 יום. מ־206 הק"ג שהוכנסו לתבית נשארו כעבור 50 יום 106 ק"ג תחמיץ שהכיל 14% חומר יבש. ההפסד הכללי הסתכם במקרה זה ב־60% בערך.

הוחמצו קליפות גם בתבית אטומה, והנוזלים לא נוקזו מתוכה. ההפסד בתבית זו בחומר כמו שהוא הסתכם ב־20.5 ק"ג בס"ה ונשארו בתבית 185.5 ק"ג מה־206 ק"ג שהוכנסו לתוכה, אבל החומר היבש פחת מ־18% ל־11.7%.

אמנם אין לקבל את תוצאות התצפית והבדיקות כסופיות, אולם הן מחייבות בדיקה יסודית ומקיפה כדי שאפשר יהיה לקבוע את ערכו של מספוא זה בהזנה בתנאי שימור ואגירה שונים, כשאי אפשר להשתמש בו בעודו טרי, תוך 2–3 ימים מהבאתו מבית החרושת.

בשאלת החדרת הקליפות למשקים המושביים הוצעו ע"י משתתפי הוועדה הצעות שונות, שרובן ככולן היו גם כרוכות בהשקעות שונות, אבל לכלל הצעה מעשית, לא הגיעו.

אספסת

בשאלת האספסת בתפריט הבקר נמסרה אינפורמציה ששטחי האספסת הולכים ומצטמצמים מחמת הלחץ

בוועדות האיזוריות

במארס 1964 התקיים כנס בוקרים ומרכזי משק, בו נמסרו פרטים וסיכומים על הענף בתשכ"ג; בכנס זה השתתף גם המדריך הכלכלי. בישיבה מסוף אפריל ש.ז. השתתפו רפתנים ודנו בסיכום שנת העבודה של המעבדה הבקטריולוגית. יהושע שניאור, מהוועדה האיזורית בנגב, מוסר דו"ח דלהלן מישיבת הוועדה ב-16.6.64.

1. דנו בבעיות הטענות מחקר מקצועי והוחלט שהוועדה תקבע את סדר העדיפות והדחיפות של הבעיות השונות.

2. בקשר עם התפרצות מחלת ההפלה המדבקת בצאליים הוחלט על צעדים אלה:

(א) ליעץ למשק ולהדריך בפרטי הבידוד שיש לקיים בעדר;

(ב) להציע למשק לחדש את עדר הפרות מגידול עגלות, שבאחזקתן ובטיפולן יקפידו על כללי הבידוד; (ג) להזהיר את כל משקי האיזור מפני קניית בקר ללא אישור מהרופא;

(ד) להזהיר ממגע ומשא עם סוחרים ולהגביל ככל המאפשר את כניסתם לאיזורי הרפתים.

3. בישיבה זו נמסר על פגישת רופאים וטרינאריים ברביבים, שנועצו בפוריות הקליה של העדר. הובעה השערה שחסר מינרלים וויטאמינים במזון והפרעות בבלוטות ההפרשה הפנימית (חסר הורמונים), הם הגורמים לליקויים בפוריות.

4. אושרו תכנית וסדריו למנסר לכנס בוקרי הנגב באוגוסט ש.ז.;

דנו עוד בתכנית ביקורים של הנהלת הענף במשקים תקומה, טעד, בארי וניר-יצחק ב-24.8, וקביעת ישיבה בבאר-שבע ב-25.8. נתבררו הקשיים בתחבורה לפגישות הוועדה; הוחלט לפנות בהצעה למנהל לשכת ההדרכה של האיזור שהתחבורה תוסדר באמצעות הלשכה, ואם אין הדבר ניתן לביצוע, יהיה צורך לפנות בענין זה להתאחדות.

ע"י הוועדה תוכננו פעולות אלה: בסוף יולי — יום עיון ב"מרבק" בשאלות תפוקת הבשר; ב-18.8 — כנס הבוקרים במגן או באור-הנר; ב-25.8 — ישיבה עם הנהלת הענף בבאר-שבע.

י. ע.

רודיק לוי, מהוועדה האיזורית בעמק הירדן, כתב: באוקטובר 1963 נבחרה ועדה איזורית חדשה ונקבעה תכנית פעולה. סבו פנובמבר נתקיימה פגישה של בוקרי עמק הירדן; השתתפו בה גם באי-כוח "און" ורופאים וטרינאריים; בפגישה זו נסקרו ונדונו שאלות הפוריות בעדרים. באותו יום נערכה פגישה גם עם עובדי המכון הוטרינארי ודנו בה בבעיות בריאות עדרים עמק הירדן. סכם בפגישה זו שהמכון יתחיל לחקור את פגע ההפלות שהחריף בעדר אפיקים זה כמה שנים, שהינו גם שכיח, בצורה קלה יותר, בשאר עדרים עמק הירדן. משק אפיקים מוכן להקציב למחקר זה 30 אלף ל"י, אולם דרושים עוד 30 אלף ל"י לביצוע התכנית כולה, כפי שסוכם עליה. הבעיה כולה הובאה לידיעת מוזכרות ההתאחדות, וזו נתבקשה לסייע בדבר.

ישיבות נוספות של הוועדה התקיימו כמעט בכל הודש והוגלו שאלות דלהלן: קניית עגלים למרבק, עבודת המעבדה הבקטריולוגית, חלוקת פרסים לפרות מצטיינות בעמק הירדן, ביקורת מיתקני ההליבה ועוד.

לחסון מיי-השקיה. המצב כבר הגיע לידי כך שאין די אספסת מיובשת. הם מייצרים כיום 18—22 אלף טונה בשנה; 12 אלף טונה מתוצר זה מופנים ללול ויוצא שנותרים לאיכוס הבקר לא יותר מ-8 אלפים טונות. לדעת ברמן, אין כדאי לייצר שחת אספסת במשקים, כי היא על הרוב מתקבלת חסרת-עלים ובעלת ערך מזוני ירוד. לדעתו הכרחי להגיש לפרה חולבת (שלא בעונת התלתן) ק"ג אחד קמח אספסת ליום כדי לשמור על בריאות הבהמה, פוריותה וכושר ההנבה. יחסרו איפוא, בהתאם לזה, כ-8 אלפים טונות קמח אספסת בשנה לתפריט המזון של עדר בקר החלב. יש להשפיע על המשקים ועל המרכז לתיכנון להרחיב את שטחי האספסת בארץ, כי לדעת ברמן אפשר לגדל אותה בהצלחה ב-600 מ"ק מיי-השקיה. באספסת היבשה יש לראות, לדעת ברמן, גם מקור חשוב למינרלים וויטאמינים, וזה — בניגוד לדעתו של חנן ניימרק, שכוּפּר בערך האספסת מבחינה זו.

תומצת לפי הסיכום של ח. עפרוני

ע"י י. ע.